

64° 30 // 105.693

2000

Директор

**ТЕАТРАЛЬНА
БІБЛІОТЕКА**

Левоним Яковле

І. Я. Луцик.

ВИФЛЕЄМСЬКА НІЧ

Ї СЦЕНІЧНА ОРАТОРІЯ
НА 4 ДІЇ.

В-во "РУСАЛКА"

ка

Львів 1926р.

Р. Дещевський

„Театральна Бібліотека“
місячний безплатний додаток
до **„РУСАЛКИ“**

Рік вид. V.

1926.

Вип. VI.

Copyright by „Rusalka“ Leopoldis.

Авторські права застережені.

Головний склад для Америки і Канади.
Ukrainian Bazaar, 2248 Grayling Ave, Detroit, Mich.

І. Я. Луцик.

ВИФЛЕЄМСЬКА НІЧ

СЦЕНІЧНА ОРАТОРІЯ

НА 4 ДІЇ.

ЛЬВІВ — ДЕТРОЙТ 1926.
ВИДАВНИЦТВО „РУСАЛКА“
Накладом Ю. Цебринського.

Copyright by „Rusalka“ Leopold — Detroit, Mich.

Головний склад: Ukrainian Bazaar, 2248 Grayling
Ave., Detroit, Mich.

I 105,693

z. O.

Міні. Спр. Весни.

7. III. 1927.

З друкарні Ставропигійського Інституту у Львові.

І ДІЯ.

Очікування.

Особи:

Гусяр,
1-ий Подорожний,
2-ий Подорожний,
Старець Назарянин,
1-ий Жовнір римський,
2-ий Жовнір римський.

Подорожні, жівки, діти, жовніри. Діється поблизу Вифлеєму. Скалиста околиця, покрита кущами, з одної сторони видно печеру.

Ява 1.

(Перед піднесенням завіси хор на сцені співає:)

Пісня ч. 1.

„Отверзи небо, подай надію,
Авва Єгова, зішли Мессію!“

(При останніх звуках пісні підноситься завіса. Подорожні сидять довкола гусяра, котрий теж сидить і оперши голову об руку, співає:)

Пісня ч. 2.

Богом забута, земле ти юдська,
Слави твоєї блеск вже пропав,
Усе минулось, кривда лиш людська,
Плач та недоля, зойк позістав.

(Встає :)

Сіона діти, баркатом вбрані,
Золоточистий Юди сосуд,
Нині в оковах, в неволю гнані,
В руки невірних попався люд.
Доню Сіона, доню проклята,
Тричі блаженний певно буде,
Хто твої діти, мов би щенята
Об камінь злоби твоєї — побє!

I-ий Подор. (до Гусляра): Чом ти сумну піснь співаєш,
Чом розпуку чути в ній?

II-ий Подор. Серце болем в кусні краєш,
Сльози тиснеш нам із вій.

Гусляр: Співає, повторюючи Пісню 2 від слів „Доню
Сіона“ до кінця — відтак говорить:

Филь Йордану, бурю в полю,
Чом так плачу, поспитай!
Я за юдську плачу долю,
Я за Юди плачу край!

I-ий Подор. Так, се правда; не шукати
Нам потіхи нині, — ні!
В порох впасти і ридати
— О Гова! горе мні!

Гусляр (сумно): Путь Сіона днесь ридає,
Вже покрила го трава,
Ворог по нім лиш ступає,
Наших там жреців нема...

II-ий Подор. Ах, літа згадаю давні,
Хвилі щастя, днини славні,
Хвилі доли — де ся діли,
Чом Юдею полишили?..

I-ий Подор.: Наші діти днесь рабами,
Тай в ярмі Юдеї син..

II-ий Подор. Люд в неволі — і над нами
Лютиться днесь Римлянин!
День в день гірше ся знущає...

Гусляр: А ми клонимся до ніг;
Хоч серце ся з горя крає,
Лице треба врати в сміх!
Славний колись і свобідний
І могучий в сотні миль,
Нині в горю тричі бідний,
Бо невольний — Ізраїль!

II-ий Подор. І чомуж ми так нещасні?

I-ий Подор. Чом нещасні? Скажу вам:
Беззаконня наші власні
Винні цьому!

- Всі: Горе нам!
- І Подор. Як Йордан ріка весною,
Заливає в даль луги
Так всю землю скрізь собою
Вкрили злоба і гріхи.
- ІІ Подор. Батьків Бога ми не знаєм
І чужий нам вже закон...
- Гусляр (дріжачим голосом):
Міри вже в гріхах не маєм,
Злоби повен весь Сіон!
- ІІ Подор. А хоч нас Бог і карає,
То ще легка кара є...
- І Подор. Так, бо батька серце — має,
На поправу час дає.
- ІІ Подор. А до того і надію,
Що скінчиться кари час,
Що побачить світ Мессію,
Що жде слава ще на нас!
- Гусляр. (Звернений на схід, з простягнутими в гору руками — деклямує):
Єрусалиме гордий, високий,
Пихою серця в хмари ти вzbився,
Каменем власні мучив пророки,
А нині сам в ярмо схилився.
Єрусалиме, з гордості трону,
Зійди на землю та лицем вдар,
Моли прощення там у Сіону,
Моли спасення і кінця кар.
Щиро молися — не лиш устами,
А чистим серцем — молися ти!
А як дух Божий буде між нами,
Щойно тоді ти Мессії жди!
- ІІ Подор. Лиш чи діждемся Його приходу?
- І Подор. Може нам ждати ще сотки літ,
Заким небесну цю осолоду,
Заким Мессію — зобачить світ!
- Гусляр (співає, як „Доню Сіона“):
Хвиля вже близька, час ся зближає, —
Віру пророкам, чей дамо ми —
Небавком сонце нам засіяє,
Ворог пропаде, — з ним царство тьми!
- ІІ. Подор. (з захопленням).
О! Коб пророцтвом ці слова стали,
Коб вони люд весь вели до діл..
Ось хочби й нині, всіх нас візвали, —
Гордий бо цісар так повелів,
Щоб синів Юди всіх зрахувати,
Разом нещасних своїх рабів...

І Подор. (з запалом)

Нині Мессію, щоби зіслати
З висоти неба Господь схотів,
То в одній хвилі, з силою тучі
Люд весь двигнеться, встане народ
В кусні окови пірве гнетучі,
В порох оберне — ворожий род!

(Сумно)

Щож, коли дармо д'яями й ночами,
Люд виглядає, люд Його жде,
Жде і благає Бога — з сльозами
Лучшої долі. Та не іде
Мессія, вожд наш, щоб поконати
Ворога Юди, тай увесь світ
Нам покорити, нам під власть дати!

ІІ Подор. (Тужно):

Може тра ждати чимало літ?

Гусляр: Наша недоля міри не має,
Нарід до Бога підносить руки,
В небо несеться голос розпуки...
Бог, усе чує, сльози числить,
А Його сила, як нас карає,
Так подвигне нас — все нам простить!
Бог ще над нами змилюється!
Де бо недоля є найлютіша
Поміч там божа ще найпевніша,
Пора це знати!

(За сценою голос:)

Братя, рятунку, молю, благаю!

Всі: (З переляком, живо):

Помочи нашої — хто там зове?

Ява 2.

Назарянин (вбігає на сцену):

Братя, рятуйте, сил вже немаю,
Ворог прелютий гонить мене!

ІІ-гий Подор. (споглядаючи на сторону):

Гляньте, юрба он войнів надходить.

Назарянин: Молю, рятуйте, вже кати йдуть.

І-ий Подор. (до Назарянина, втихомиряючи):

В нас рамя сильне, таж кождий має
Збрую при собі; не бійся тут!

ІІ-ий Подор. (вказуючи на право):

Ось там печера, там го укрійте!
Там жінок, дітей теж заведіть!

(до мужчин): Виж, братя, дружно в кротости стійте,
Духа в потребі свого кріпите!

Ява 3.

Назарянин, жінки й діти криються на право в печері;
З лівої впадають римські жовніри.

I-ий Жовнір: Деж є старець той? В руки його дайте,
Горлом зухвальство хай заплатить.

I-ий Подор. (спокійно, але рішучо):
Словом спокійним нас повитайте,
Бажання ваше ясно скажіть.

I-ий Жовнір (коли прочі шукають довкола, говорить до
I-го Подор. з погордою):

Це назарейський, жиде проклятий!
В порох стелися, лобом до ніг!

I-ий Подор. (з гідністю):
Богу одному честь маю дати
Йому вклонятись лиш би я міг.

I-ий Жовн. (грізно): Мало ярма вам? Гаразд, прокляті,
Ще і заліза будете мати,
Ще вас будемо дерти зубами.

II-ий Подор.: Та завжди воля Божа над нами!

I-ий Жовн. (грізно): Хто ви такі?

II-ий Подор.: Ми над Йорданом хуторі маєм,
Кесаря приказ тут нас привів,
Вже нас списали, тож повертаєм
У путь щасливий — назад домів.

I-ий Жовнір: (з погордою):
Ордо жидівська, племя погане,
Що то лиш свого Мессії жде,
Та лиш думає, як то він стане
Вождем жидівським і поведе
Вас на Римлян! Ждіть го, чекайте!
Ми вам тимчасом, щоб досолить,
Знов нові муки зладим — се знайте!

III-ий Подор. (зрезигновано):
Мук і терпіння вже в нас досить!

I-ий Жовн. (з погордою):
Проч раби підлі! Проч — геть зчезайте,
В ваших печерах Мессії ждіть,
А коли прийде, знати нам дайте!

I-ий Подор.: Вчує про Нього і без нас світ!

I-ий Жовнір: Ми го дістанем! Августа сила
Певно не злякнесь Мессії роду,
В порох го зверне..

II-ий Подор.: (глумливо) Коб лиш дожила
Хвилі діждати Його приходу.

- I-ий Жовнір (до прочих жовнірів):
Деж пес той дівся?
II-ий Жовнір: Тут го немає,
Певно в гушаві з болю сконав,
Вовк — й жидівської крови бажає.
I-ий Жовн.: Ще до не схочу буде їй мав,
Дальше за мною! (Відходять).

Ява 4.

- (Тіж, без жовнірів.)
I-ий Подор.: Честь, слава Богу,
Що від нещастя стеріг Він нас...
Ось вже і вечір, іти в дорогу
Дальшу нам годі, спочати час.
Гусляр: Боже, чи довго іще припаде
Нам так терпіти в цьому ярмі?
II-ий Подор.: В власній покуті глядім відроди,
Помочи в Бога на висоті!
Гусляр (припадає на коліна, підносять руки до неба
і співає):
О Боже, Боже, як що грішили
Батьки вже наші..
(Всі впадають хором:) Як що і ми
Не все закон твій, як слід, святили
І змісто сонця шукали тьми..
Гусляр: То Ти прости нам, то Ти будь з нами,
Вкажи дорогу..
Всі: А ми підем,
Скрізь огонь, воду, з щастя слезами
Найгіршу навіть судьбу приймем!
Гусляр: Лиш нам на тебе не дай дивитись,
Як рід поганський з усіх сторон,..
Всі: Неволить люд наш собі коритись,
Святий Мойсея топче закон!
Гусляр: Голови наші — мішок покрие,
Слезами вмисм сумні лица..
Всі: А може в поміч для нас наспіє
Всесильна, Боже, рука твоя!

Ява 5.

- З печери виходять жінки й діти, піддержуючи під руки
Назарянина.
Назарянин: (слабим голосом)
З вами Єгова! Хоча я знаю,
Що леда хвиля скінчити мушу,
Все ж таки щастям тебе вважаю,
Що між своїми віддам я душу!

I-ий Подор.: Тут ти між нами зазнай спокою..
Чом же про смерть ти нам споминаш?

Назар.: Ворог мя лютий — влучив стрілою,
Смерти причину вже, брате, маеш!
Я — з Назарета прийшов тут нині,
Слово цісарське вагу в нас має, —
Прийшов, хоч в мене в рідній хатині,
Жінка недужа життя кінчає.
Прийшов, цісарську не вволив волю,
Не привів жінки, що в зойку, болю,
Може прощала мене в послідне!..
Ось і за тебе — племя негідне,
Щоб налякати весь божий люд,
Вело на муки мене — і суд.

II. Подор.: Боже великий, стань нам в пригоді,
В горю тяжкім нам — поміч зішли!
Батьком будь знову в нашому роді,
І местником нашим — будь Ти!

Всі (хором співають пісню ч. 1.):

„Отверзи небо, подай надію,
Авва, Єгова, зішли Мессію!“

Гусляр: Каймося, братя, гріхів ся каймо,
Нині пророків слова згадаймо,
Ми в багряницю колись прибрані
Нині змінились — в посуд глиняний.
Бог, прославлений колись батьками,
Сьогодні суддею став над нами.
І пролитої невинно крові
Мститься днесь тяжко рука Єгови.

Всі (хором):

„Отверзи небо, подай надію,
Авва, Єгова, зішли Мессію!“

I. Подор. Облаки будьте для нас спасенні,
Неба спустіте — роси блаженні,
З щастя росю — дайте надію,
Авва, Єгова, зішли Мессію!

Всі (хором):

З щастя росю — дайте надію,
Авва, Єгова, зішли Мессію!

(За сценою чути голос грому, а відтак хор Ангелів співає):

Пісня ч. 3.

Нова радість стала,
Яка не бувала,
2) Над Вертепом — зізда ясна
Світу — засіяла.

Гусляр: (говорить підчас повторення пісні від слів: „Над Вертепом“...)

Ах, пей голос нам звіщає
Може лучшу чей судьбу!

М Подор: Бог дітей не забуває
Благодать дає свою!

Всі: Честь Єгови!

М Подор: В кождім слові,
В кождій хвилі, в кождий час,
Честь віддати ми готові,
Бо Він батьком є для нас!

Всі (хором): Авва, Єгова, скріпи надію!
Наш добрий Боже, зішли Мессію

Назар: (в екстазі):

Може-ж то бути? Що се такого?
Небо отверте ось — перед мною...
Ангелів бачу — много, так много...
Всі ось кружляють гень там горою —
І в руках квіти ледій тримають!
Богу похвальні пісні співають.

(Підноситься, розгортає руки, подорожні під-
держують його.)

Що се такого? Праотців хори,
Лики пророків он там при троні,
А вколо світла — ах повне море...
Цар Давид в ясній з сонця короні
На Вифлєвський град глядить...
Благословляє нас всіх — і грає...
В золотострунний кимвал звенить...
Світ весь небесний чудно співає:
Честь Господеви!

Всі (в замішанню):

Що се такого? Що се значить?

Назар: Праотці наші, тішся, Адаме,
Єноху, Ное і Аврааме,
Мелхиседеку о ликуй нині,
Бог зіслав радість юдській країні!
Ти Вифлєме нині красися,
Адама клятва бо разорися,
Гори і холми нині виграйте,
Бога і Творця свого витайте!
Юдекая земле з всіх найбідніша,
Доме Ефратів — сльози отри,
Нині над сонце станеш ясніша,
Земле Йордану — тішся і ти!
Ось — вже сповнилось слово пророче:
На світ Мессія ще сеї ночи

Прийде!

Всі: (Зачудовано :) Що за новина?
І Подор. Звідкіль вона?
Назар.: Ангелів голос — се вістить нам!
Всі: Ах, для нас небом вістка тота...
Назар.: (вміраючи:) Я неба свого — шукаю там!
(Показує на небо і вмірає. Гремить.)
Всі: (Клякають і над умершим Назарянином
співають:)

Пісня ч. 4.

Піснь вознесем людіє
Творцу Богу нашему,
Піснь лобідную поюще,
Поєм нині Владиці.

Завіса

Кінець I-ої дії.

II. ДІЯ.
Хвиля ласки.

Особи:

I-ий Пастух,
II-ий Пастух
III-ий Пастух,
Молодий пастушок,
Ангел,
I-ий Подорожний)
II-ий Подорожний) як у першій дії.
Гусляр.

Хор Ангелів, хор подорожних, хор пастухів. Сцена уявляє собою лісову полонину поблизу Вифлєма. Діється в ночі.

Я в а 1.
Хор Пастухів.

Пісня ч. 5.

О, Боже милий, ніч вже настала,
За день прожитий дяку прийми!
Твоя опіка нас захищала,
Тепер сон тихий Ти нам зішли!
Твоїй ми ласці днесь віддаємо
Добуток весь наш і майно все,
В думці про Тебе тихо поснемо,
Луч ясний сонця знов нас зведе.

Ангели божі нас захищайте,
При стаді нашим ніч стережіть,
Нас на загладу вовкам не дайте,
Та наш добуток обережіть!

I-ий Пастух: Нумо, братя, час спочити,
Хто при варті з чередою?

Мол. Пастух: Йдіть спокійно сну зажити,
Черга днесь буде за мною.
Всі: На добраніч!
Мол. Пастух: Спіть щасливі!
ІІ-ий Пастух: Череди лиш не лишай,
Крутяться вовки з'їдливі!
Мол. Пастух: На мов ся око здай!

Всі моляться і укладаються до сну, а Молодий Пастух виходить за сцену. По хвилиній павзі, коли вже пастухи поснули, Мол. Пастух виходить на сцену і починає співати

Я в а 2.

Молодий Пастух (співає.)

Пісня ч. 6.

Від дитинства в полонині,
При отарі виріс я,
Надімною неба сині,
А вид неба — жизнь моя!
Серцем рад би я взлетіти
В чудний, синій той простір,
Там з хмарами ся пестити,
Погуляти серед гір,

(Говорить :)

Якже-ж днесь тихо, любо і мило,
Сотнями зірок небо яснів,
Сплять ось ялиці, так, все спочило,
Навіть і вітер нині не вів...
Чудне повітря, свіже і гоже,
Якже-ж тут красно, милий мій Боже!
Тут любо жити! Ні, я з царями
Не поміняюсь за їх престоли,
Бо тут так добре з цими зорями,
Добре з цим вітром у чистім поли,
Неньков для мене ся нічка тиха,
Бо і не знає серце тут лиха.
Ми справді бідні, достатки наші
Цих овець кілька; сли для них маєм
Чистую воду, а при тім паші,
То більше щастя і не бажаєм.
Щастя бо наше, — радість горішна.
То свята, чиста, — совість безгрішна!

(Хвиля павзи. Мол. Пастух задумується. На небі па-
лає луна чим раз ясніше.)

Мол. Пастух: (в захопленню):
Що се я бачу? Небо зорів,
Чи не пожару се луна там?
Що се за чудо, що тут ся діє?
(В сторону сплячих).

Братя вставайте! Боюся сам...

III-ий Пастух: Чом так голосиш? Дай нам спочити.

I-ий Пастух! Криком даремним чом будиш нас?

Мол. Пастух: Нині не час вам сном ся кріпити,
Чудо на небі — встаньте вже раз.

I і II Пастух (вставши, споглядають в сторону луни):
Що се за диво?

Мол. Пастух: Гляньте на схід!

Неначе вогнем — небо горить!

I Пастух (звернувшись в сторону сплячих):

Чудо дивнее! Братя вставайте!

Світло предивне зі сходу бє!

(Вбігає III-ий Пастух, за ним всі.)

Ява 3.

Хор Ангелів за сценою співає:

Пісня ч. 7.

„Слава во вишних Богу, — і на землі мир — во чоловіцїх
благоволеніє“...

(Підчас співу, який долітає з дали — на сцені говорять.):

III-ий Пастух: Може горить де? Радү подайте,

Чи не тікати зі стадом де?

Всі: (разом): Чудо дивне, що ся діє,
Яка ясність, мов би дніє...

Посеред темної ночі,

Ясне світло бє нам в очі.

Утікаймо!

I-ий Пастух: Ні, постійте.

Дива чєй діждем кінця.

(Деякі пастухи виходять за сцену, по хвилі вертають.)

III-ий Пастух: Лиш добуток в гуцї скрийте.

M. Пастух: Знов ясніше бє луна!

Всі: Що за голос? Що за спів?

M. Пастух: Се не людський чути тон...

II-ий Пастух: Що за чудо?

Всі: Що за див?

Зпід небесних бє опов?

Що ми чуєм? Голос неба —

На суд Божий кличе нас!
З життям попроситись треба,
Світ кінчиться тут в сей час!
(Виходять зі сцени на право).

Хор Ангелів! (За сценою)

Пісня ч. 8.

Потіштеся, не бійтеся,
Не смерть несем ми вам,
А лиш завіт святий життя,
Кінець всяким журбам!

Слава во вишних Богу, і на землі мир, во чоловіцях
благоволеніє!

Я в а 5.

Коли хор Ангелів починає співати „Слава во вишних“,
— пастухи вертають на сцену, а серед грому і лискавки
виходить з ліва — Ангел.

I-ий Пастух (з перестрахом):

На коліна, братя милі,
Гість небесний тут звитав.

Ангел:

Щоб вам в щасній, отій хвилі
Щастя вістку всім подав.
Тож прийміть сю вістку щиро
Чистим серцем — з добров віров,
Небо радість нам зсилає:
Днесь Мессія ся рождає.

III Пастух

(в захопленню):

Братя, щастя ми діждали,
Ізраїльський спасся люд!

Мол. Паст.:

Що пророки предсказали,
Се сповнилося отут...

Ангел:

Так, Мессія, Бог Могучий
Цар, Владітель, Пан віків,
Глянув на сей люд страждучий
І спасти його приспів.

I Пастух:

Чи се може той Мессія,
На котрого люд жде весь?

Ангел:

Так, сповнилася надія,
Бог зіслав Мессію днесь,
І до себе всіх взивав,
Бо став людську днесь приняв,
Отрочатем бідним став,
І на сіні спочивав.

- Мол. Паст.: Ах, хоч би з далека, дайте
Бачити престол святий.
Ангел: У Вифлеєм поспішайте
Занесіть поклін му свій.
(З притиском) Тож спішіть там і витайте,
Не на троні Йго шукайте,
А в вертепі і на сіні,
Спочиває Господь нині!
Мол. Паст.: О! Честь Му, слава, що немовляти
Стать він на себе нині приняв,
Тим Го смілійше станем витати,
Наколи рівно бідний нам став.

Хор Ангелів і Пастухів.

(В часі співу Ангел серед грому і лискавки відходить).

- I-ий Пастух: О, так братя, враз до Нього,
В Вифлеємський град підем!
Всі: І Мессію, Творця свого,
Щирим серцем всі приймем.
Мол. Паст.: О щаслива, ночі ясна.
Ночі люба, ночі красна,
Ночі чудна, з всіх єдина,
Днесь Пречиста родить сина.
О зірниці, чарівниці,
Не вгасайте, а сіяйте,
При яскині, при дитині,
Блеском Вога прославляйте!
III. Пастух: Та з порожними руками,
Не підемо в Вифлеєм,
Хоч ми бідні, всеж між нами,
Подарунок чей найдем!
I-ий Пастух: Я ягнятко!
II. Пастух: Я козлятко!
III. Пастух: Я знов пару голубят!
Мол. Пастух: Душу щиру дам в офіру,
Чей їй буде Господь рад!

(За сценою чути хор подорожних)

Пісня ч. 8.

Дивная новина, нині Діва Сина,
Породила в Вифлеємі, Марія Єдина.
Не в царській палаті, а поміж бидляти,
У пустині, у яскині, се треба всім знати!

- I-ий Пастух: Хто се знова так співає?
II. Пастух: Подорожні з всіх сторін!

Мол. Паст.: Все, що живе — поспішає
Віддати Богу — поклон.

Ява 6.

(Входять подорожні і гусляр, як у I дії).

I Пастух: Де ідете, серед ночі?
I Подор.: Бог до себе нас зове.
M. Пастух: Там і нас манили очі,
Спільний шлях нас поведе.
Гусляр: Ах! Там спільна всім дорога
Лиш шляхом веде одним,
Все стреміти лиш до Бога,
Щастя все глядіти в нім.
I Пастух: Ми готові, поспішаймо,
Наш добуток на сей час
Під опіку Богу даймо,
Він не лишить чейже нас!

Хор Подорожних і Пастухів.

Пісня ч. 9.

I весело і свобідно, хоч убого, хоч і бідно,
Поспішаймо в Вифлеем!
Во вертепі між бидляти, там шукаймо отрочати,
А Мессію в Нім найдем.

Завіса спадає.

Кінець II. дії.

ДІЯ ІІІ.

Людська злоба

Дієві собі:

Ірод, король.

Дворянин, старший.

Отаман корол. війск,

Гаспар

Мелхіор

Валтазар

Фарисей.

— Праведний жид.

Симеон, архієрей жидівський.

} Царі зі Сходу.

Військо, прислуга короля Ірода, служба царів, дворяне,
фарисеї.

Діється в одній з кімнат Іродової палати.

Ява 1.

В кімнаті на боці стоїть престол, побіч нього кілька помен-
ших стільців.

Хор дворян Ірода.

Пісня ч. 10.

Сонце, місяць, ясні зорі, поклоніться і в покорі
Перед престол ся стеліть!
Пана силу прославляйте, всі Ірода величайте,
Честь му, слава в сотню літ!

Ява 2.

(Входить старший Дворянин.)

Дворянин: (показуючи на двері, з котрих вийшов:)
Цар спів мило сей приймає,

Та і ласку вам звіщає,
І сейчас тут сам прийде.

Всі:

Честь цареви!

Один з дворян:

В славі світа

Блеском щастя все облита —
Царська милість хай живе!

Один з хору:

(Співає початок пісні ч. 10 :)

Честь цареви!

Всі:

(впадають хором в пісню ч. 10).

Честь во віки!

І могучий і великий,
Хай царствує величаво
В вічну честь — на вічну славу
— Хай жів нам сто віків.

Ява 3.

(Входить фарисей).

Фарисей: Цар ласкаво спів приймив,

Та щоб ласку оказати,
Всіх велів вас нині звати
На пир — гідний всіх царів.

Всі:

Честь цареви...

Хор — як вище (пісня ч. 10)

Дворянин: Розступіться — цар іде!

Ява 4.

(Входить Ірод, його дворяне і прислуга. Біля кожних дверей стає по двох жовнярів. Ірод сідає на троні; часть дворян стає за ним, інші побіч нього. Старший дворянин, отаман і фарисей стоять по лівій руці).

Старший дворянин: О! Премудрий світа пане,
Глянь ласкаво на свій люд,
Се з підданством горожане,
Славу честь ти віддають!

Ірод: Хай повстануть!

Всі:

Честь цареви!

Ірод:

Бачу, щиро люд мя чтить.

Фарисей:

Бож мов сонце се — мавве
Блеск твій щастям всіх красить!

(Про себе
тихо.)

Хто на тебе гляне нині,
То й зі страху — задріжить!

Ірод: (стоячи)

Вина! Вином звитаю вас,
Де срібний мій пугар?

Всі: Вина, вина, вином всі враз:
Хай сотку літ живе наш цар!

Фарисей: (до усівшого Ірода облесно:)
З найславніших, славний роде,
Веселися днесь Іроде,
Рівні чей тобі нема!
Бог хіба сам, — ах, хто знає,
Чи і він тобі зрівнає
Вір ми, правда се свята!

Отаман: Ти так добрий, так коханий,
Любить тя весь люд підданий,
Ах, Іроде! — Щасний ти!

Ірод: Ваші слова — мені милі, —
Щиро дбаю я про люд!

Один з дворян: Люде з просьбов тут приспіли,
Чи пустити?

род: Хай прийдуть!

Ява 5.

(Входять: трьох убогих пастухів і Праведник).

Фарисей: (до отамана):
Таж се прецінь люд убогий.
Хто пускати їх видав?

Отаман: Я дав зараз вправді строгий,
Лиш сам цар — се приказав!

Оден з пастухів: Царю могучий, пред твоїм тронем
Днесь ми стаємо з низьким поклоном!
О справедливість молим тя всі:
Всю нам худібку, всі статки наші,
Хліба остаток, — і решту наші, —
Все зрабували слуги твої!

Фарисей: Пімста хай з неба всіх вас скарає,
Лиш про марниці дбає товпа,
Цар сто справ инших на серці має!

Один з паст. Але в нас хліба кришки нема!

Отаман: (до Ірода, з поклоном):
Раб — зі скаргов, ясний пане,
Ід твоїм іде стопам.

Ірод: Хай ся воля твоя стане,
Я вже осуд правди дам.

Отаман: (показуючи на прибувших).
Я хотів по слову твому
Дянь стягнути з тих рабів.

Пастухи: Ми не винні нич нікому,
(разом) Дачку кождий з нас сплатив.

- Отаман: Пси ті важились сказати,
Що нічим є царська власть,
Цар, сли-хоче царство мати,
Хай підданам дачку дасть!
- Грод: (грізно): Що я чую? Пекло з вами!
- Пастухи: Слѡва правди в тім нема,
Ми все вірні, все рабами,
А над нами власть твоя.
- Грод (грізно): Що? Цар власти вже не має?
В найтемнійший з ними льох!
- Фарисей: (облесно)
Якжеж легко цар карає..
- Праведник: (про себе)
Правду цей розсудить Бог!
- Пастухи (до слуг, котрі їх тягнуть до вязниці.)
Ми невинні!
- Фарисей: Царське слово,
Воля Божа — знайте се!
- Пастухи: Ми невинні на Бгову!
- Праведник: (до себе)
Пімсти день колиж прийде!

Ява 6.

(Тіж — опріч пастухів, яких виведено.)

- Фарисей: (до царя, облесно):
Царське серце смуток має..
- Грод: (до підчашого)
На відряду дай вина! (П'є).
- Фарисей: (облесно)
Від вина все смуток тав,
І минається журба!
- Праведник, (виступаючи наперід):
Гроде можний, дозвіл ми дай,
Піснь заспівати вельми цікаву,
На твою царську честь і славу —
Чи ти дозволиш?
- Грод: Ну заспівай!
- Праведник: (деклямує:)

„Був цар на світі раз богатий,
Над небо він престіл свій клав,
І світ го мусів величати,
Бо світ цілий пред ним дріжав.

А люд нещасний му підданий,
Посеред страшних гинув кар,

Ярмо, желіза і кайдани,
Стискав все гірше лютий цар.
В нічній при пирі раз години,
Вже міра злоби верх взяла,
Святим сосудом із святині,
Спивав солодкі він вина.

Враз грому сила ся озвала,
На пострах лянній дружині,
Рука огненна написала.
Слова незвісні на сгіві.

Жреці і волхви, хоч все, знали,
Читати тих не вміли слів,
Аж Даниїла всі призвали.
І він сказати правду вмів.

І муж сей каже: Валтазарє,
Над небо взніс престол ти свій,
І ось надходить хвиля кари,
Читай, се засуд смерти твій!

Мани-Текель-Фарес; чувш?
Скінчиться нині блеск твій весь,
З святих сосудів бенкетуєш,
За те і смерть найдеш ти днесь!

Згадав пророк, ще тої ночі
Халдею Мед і Перс заняв,
На вічний сон замкнув цар очи,
І Бог зневагу покарав“.

(Звернений до Ірода, рішучо :)
І ти Іроде! знай, що нині
Сказати Бог мені велить :
„Живу я ще в небес святині
„І гніву мого меч не спить.
„Як Валтазаря я тя скину
„Аж в преісподнія землі
„Огнем скараю сю провину —
„Корись Іроде і дрожи !...“

(Хвиля мовчання і здивовання, Ірод сидить непорушно —
по хвили :)

Ірод : • Що він говорять ?

Отаман : Се річ зухвала.

Фарисей : Се пророк ложний, враз го вьязить !

Праведн. : (повним голосом)
Пімсти Юдея вже ся діждала,
Месія скоро прийде на світ.

Ірод : (в розпуці).
Горе мені !

Праведн.: (до всіх)

Так, бідні ви

Скінчиться царство пекла, тьми,
Скінчиться ложний клятви суд.
Щаслив жидівський стане люд!

Ірод:

(до Праведника:)
З очей мені!

Праведн.:

Ти подобрів?

В темницях місяця стане ще!

Ірод:

Мовчи! Пропадь, цар раз простив!

Праведн.:

Коб неба цар простив тебе!
А хочеш знати, хто я такий?
Тобі я скажу: мого люду
Я невгомний є біль тяжкий,
Я осторога тяжкого суду!

(Ірод блідніє і дрижить.)

Твоя є клятва — про це ти знай,
Мені твого не тра прощення!
А ти це добре на тямці май,
Щоби, як хвиля прийде спасення,
Тай як пророцтво давне ся збуде
І воскресення прійде для Юди,
Щоби пощади ти стався гідним!
Щоб день великий для твого люду —
Не стався днинов — твого суду.
Й Божої кари — ділом послідним!

(Хвиля мовчанки.)

Ірод:

(про себе)

Чи се був сон лиш? Немов з могили
Повіяв холод!

(До підчасного:)

Вина подай!

(Про себе:) Вином я мушу скріпити сили!

Я в а 7.

(Дворянин входить.)

Дворянин: (з поклоном)

Царю могучий, пане великий,
До твого трону, до твого роду,
З країн далеких, бо аж зі сходу,
З поклоном смирним — йдуть три владики.

Ірод:

Тут їх ждемо!

Дворянин: (Відчиняючи входові двері):

Цар взивас!

Я в а 8.

(Входять три царі, попереджені службою, за ними трьох чурів.)

Гаспар: З країв Тарсії честь несучу.

Мелхіор: Цар Арабії вітає!

Валтазар: Юдську Сава чтить землю!

Ірод (до царів, котрі сідають на уставлених біля престола стільцях:)

Слава, честь і мир будь з вами, —

На жидівській тут землі,

Гістьми будьте поміж нами!

Мелхіор:

Ні, ще далі йдемо ми,

Лиш бажали поспитати,

Де родився світа цар?

Його йдемо повітати,

Та віддати гідний дар...

Ірод

(здивований:)

Цар родився? Ми не знаєм!

Гаспар:

Нам зірниця се вістить!

Ірод:

Тут в Юдеї ми власть маєм,

А над нами Рим стоїть..

Валтазар:

Ми за світлом шли зірниці

І то вже чимало днів.

Через води і границі

До Юдеї шлях нас вів,

Ось зірниця згасла нині,

Хмара вкрила їй собов,

Видко в Юдській то країні

Цар царів на світ прийшов.

Ірод:

(до дворян:)

Радьте, слуги, що ділати?

Отаман:

Славний Пане, наш совіт,

Щоб єреїв — поспитати.

Ірод:

(до слуг:)

Гей, єреїв — попросіть!

Ірод:

(до царів:)

З книг вони нам відчитають

І розкажуть все, що знають.

Ірод:

(про себе:)

Що за цар то? Чиж би може

Мав сповнитися закон

І Мессія..

Праведник: (півголосом:)

Сильний Боже!

Глянь ласкаво на Сіон

Ізраїльський — я тя молю —

І пішли му лучшу долю!

Ява 9.

(Входить Симеон і другий із старшини жидівської божниці і за ними несе служачий книги.)

Симеон: (до Ірода)

Бгова, царю, хай буде з тобою,
В здоровлю сотку ще літ нам прожий,
В любови, щастю і повен спокою,
Юдею довго іше володіт!

Ірод:

(вказуючи на царів зі сходу:)
Ось три мужі ті на зорях пізнали,
Що цар могучий десь тут ся родив.
За світлом зорі до нас завитали,
Та блеск зірниць їх нині лишив.

Ви люде умні, тож з книг нам скажіте:
Який то тутки міг цар ся родити?

Симеон:

(задумується, по хвили говорить величним і натхненим голосом:)

„Не оскудіет князь от Юди і вожд от чресл вгб, дондеже
прийдут отложенная ему: і той чаяніе язиков“. (Битія 49. 10.)

Так цар родився! О честь Му і слава!
Пришов Мессія могучий і сильний,
Настала хвиля для всіх величава,
Спливе на Юду ласк'здрий преобильний!

Ірод:

(з переляком:)

А деж родився? Скажіте се в сій хвили!

Симеон:

Послухай того, що книги звістили:
(Другий єрей подає Симеонові книгу, з котрої він читає:)

„І ти Вифлєме доме Евфратов... із тебе ізидет мні старійшина, еже бити в князя во Ізраїли, ісходи же єго із начала от дней віка“. (Міхеа 5. 2)

(До Ірода:)

О, слухай, слухай, о вже ся сповнило,
О вже наш Господь провини прощає
І сонце правди нас всіх озарило,
Пришов Мессія, сам Бог ся рождає.

(Читає:)

„Сєго ради дасть Господь сам вам знаменіє:
се діва во чреві зачнет, і родит сина, і наречеши імя єму Емануїл“. (Кн. Пр. Ісаї 7. 14.)

(Хвилля мовчання.)

Так в Вифлємі, Його там шукайте,
Сеж слава Юди, Давидів се град!

Праведн.:

Владиці неба — честь, славу віддайте,
Закличте люде: Свят Господь наш, свят!

Симеон:

(в захопленню:)

О Вифлєме, ти в ласки обильний!
Тобі Бог славу і честь післав,

Ірод: Ти вині встанеш із пороку сильний!
(до себе, в розпуці:)
О горе! Уви! Вже час мій настав!
(Рішуче:) Але надії не всі ще пропали,
Ще меч при боці, не злякнуса я!
(До царів:) Святої правди ви ся днесь дізнали,
Ідіть, витайте те боже дитя!
(Лукаво:) А як там поклін віддасте ви свій,
Верніть, будь ласка, до нас ви, як стій,
Ідіть і скоро честь йому віддайте..
Царі (відходячи, до Ірода:)
Ірод: Останься з Богом!
(до царів:)
Ви з Богом вертайте,
Щоб я з поклоном також там пішов!
Симеон: (відходячи з другим єреєм, до Ірода:)
Єгова, царю, хай буде з тобов!

Ява 10.

Ірод: (Всі, опріч царів і єреїв.)
(в розпуці, до себе:)
О горе! горе! Ві ступнів трону
Може мя скине новий сей цар!
Праведн.: Хто ся виносить на верх Сіону,
В порох приклонить він свою твар.
Фарисей: (облесно)
О Іроде! Славний пане,
По що сум тобі отсей..
Хто міритись з тобов стане?
Ірод: (гнівно)
Проч мені, рабе, з очей!
Не підхлібства я бажаю..
(До дворян:)
Дворяне: (про себе)
Ірод: (про себе)
Слуги вірні!
Всі тут ми!
Голосно: Так, ще силу, поміч маю,
(До отамана:) Гей Мессіє, задрожі!
Завтра о сході, в повноті сили
Підеш і діти всі як одно,
Що іще третій рік не прожили,
Кажеш убити..
Отаман: Сповниться то!
Дворяне: Хай живе цар! Хай чтить го люд!
(Ірод відходить.)
Праведн.: Дивен наш Бог і Божий суд!

(ЗАВІСА ПАДЕ.)

Кінець III. дії.

ДІЯ ІV.

Пізнання правди і вертеп.

Особи :

Всі з другої дії.

Гаспар,
Мелхіор,
Валтазар,
Праведний жид.
Симеон,
Яков,
Іван,
Петро,

царі зі сходу,

пастухи другої громади.

ВІДСЛОНА І.

Ява 1.

(Входять: молодий пастух і гусляр.)

- Гусляр: Ідм вільніше, бо я не в силі
За скорим ходом твоїм спішити.
- М. Пастух: О, брате, скорше! В так щасній хвилі
На крилах птиці я рад би злетіти,
Бо чиж є краща котра дорога,
Як та, що бідних нас і нужденних
Нещастям всяким обременених
Веде до Бога?
- Гусляр: Правду кажеш, всім нам треба,
Поспішати, щоб лиш стати,
Блище Бога, ближче неба,
Блище правди і надії.
- М. Пастух: (з захопленням):
Блище світла і Мессії!

Гусляр: Та не всі так поспішають,
Не для всіх та ціль свята!
Бідні ті, що забувають
На сю першу ціль життя!

М. Пастух: Коби то міг я до серця свого,
(з жаром) Свіг весь згорнути ока слезою,
Духом любови огріть кожного,
Щоб побідила правда над тьмою,
Щоб усі браття серцем безгрішним,
Ангельским, чистим, могли раз зажити
Тим життям чудним, святим, горішнім...
О, тоді злидні всі стану зносити,
Тай і не стануть мені вни терпінням...
Коби то міг я усіх звеселити,
Тай сього світа найбільшим імінням:
Вірою в Бога усіх збогатити!
Коби то міг я і життя ціною
Сплячих збудити, слабих знов скріпити,
Тай потягнути їх всіх за собою,
Щоб їхні душі ублагороднити!..
Коби то міг я владу сю посісти,
Що на віск серце камінне змінє,
Коби то міг я росою розплистись,
Що то всі рани душі ізціляє,
Коб то змінитись в ту силу, що може
Людскість повести шляхом просвіщення,
Ціллю котрою є: Царство Боже,
Тай щоб довести нас всіх до спасення,
Вихром по всьому я поніссяб міру,
Щоб лиш довести людей до обнови,
Тай і принісби себе на офіру,
Щоб лише спасти всіх жаром любови.

(Луна бє.)

Гусляр: Глянь! Знова небо ясно заріє,
Видко, що добрий шлях нас веде.

М. Пастух: Одначе, брате, як то ся діє,
Що нас так мало сим шляхом йде?
Там при отарах інших поснули,
Голосу мовби вони не чули,
Що то понісся із небесе...
Гусляр: Бо, щоби правду Божу спізнати,
Треба лиш серце чистєс мати,
І любов в серцю понад усе!

М. Пастух: О, коби можна мати так сильний
Голос, що чувби го світ цілий,
Я не уставби в праці тій пильний,
Кликав би нині братії моїй:

Браття, вставайте з сну вікового,
Час вже спасення нині настав,
Бог не забув нас, народу свого,
З неба Мессію нам Він післав!

Ява 2.

(За сценою співає хор Ангелів):

На небі зірка днесь засіяла,
І любим світлом сіяє;
Хвиля спасення нам завітала,
Бог в Вифлеємі рождаєсь,
 { Щоб землю з небом в одно злучити,
2 { Христос родися — славіте!

(Входять Симеон, Яків, Іван, Петро і говорять підчас співу.)

Петро: Браття любі, що такого,
Що до наших то отар,
Перед хвилев прибігає
Молодий якийсь вівчар,
Всіх нас будить і взиває
У Вифлеєм поспішати...
Що ся стало? Що ся стало?

Гусляр: Вістку любу вам несем,
Сонце світу засіяло,
Озарило Вифлеєм!

Симеон: Що ти кажеш? Серед ночі
Глянь, як темно, сонця ніт!

Гусляр: Де померкли серця очі,
Тьма кромішна там гостить.

Іван: Щож сталася за новина?
М. Пастух: Ось наспіла вже година
І сповнився днесь затіт:
Бог простив — батьків провини
І Мессію, на котрого
Ждали ми віків так много,
З неба днесь зіслав на світ!

Яків: Що ти кажеш, любий брате?
М. Пастух: Миж ідем Його витати,
Славу, честь, поклін віддати
Тому, що нам надгородить
Все, що бідний люд страждав.
Він Юдею освободить,
Як пророк се предсказав.
Ми ідем Його витати,
Тож ходіть і ви враз з нами!

- Іван: Надаремний труд буде,
До престола, до палати,
Годос правди не дійде!
- М. Пастух: Ах! що кажеш, божевільний,
Сеж Спаситель нас усіх,
В ласк достаток Він обильний,
Світу здрій несе потіх.
- Петро: Він могучий, ми се знаєм,
Не від нині Йго чекаєм,
Но чиж бідний гідний того,
Приступити щоб до Нього?
- Гусляр: Хто приступить до Мессії?
Хто найде оіку в Нім?
Бог наш, Богом є надії,
Богом ласки, — знай о тім!
До нас, бідних, Він приходить
І до себе всіх зове.
Нужду нашу осолодить...
- Всі: О честь, слава Му за се!
- Петро: О, в пригоді чей нам стане,
Всі нас тиснуть зневажають,
Другь зі шкіри нас дворяне,
Наш добуток забирають.
- Іван: В нас ні щастя, ні спокою,
З дня на день то більше бід,
В тяжкій праці, в тяжкім зною,
Вже на нас забув весь світ.
- М. Пастух: Але Цар сей не забуде,
Осолодить наші труди,
Проти злоби, проти зради,
Сил додасть нам і віради,
А для серця ласки здрій!
- Симеон і Яків: Медоточний язик твій!
- Іван: Тож до Ньогò поспішаймо!
- Гусляр: Зараз більше тут прийде!
- М. Пастух: Ласки в Нього ми вмоляймо...

(Починає луна бути.)

- Симеон: (з переляком.) Глянь луна на небі бє.
- Яків: Що ся діє? Сильний Боже,
Що за чудо Ти звістив?
- Гусляр: Віруй серцем, то чей може
Ще побачиш більший див.
- Петро: Світлість небо ось вкрасила...
- М. Пастух: Се надія ся сповнила,
Но любови щоб зазнати,
Віру в любов треба мати!

- Іван: А скажіть нам, що такого,
Що на небі бє луна?
М. Пастух: Щоб дізнати чуда всього,
Чисте серце мати тра!
А хто серце грішне має
Той Мессії не спізнає,
Бо лиш чисті і невинні,
Приступити там повинні,
Бо від Бога той проклятий,
Хто закон смів зневажати.
Бачите, браття, небо сяє,
Чуєте голос? Він нас взиває
До Вифлєсма, — тож спішім там!
Всі: Слава, честь вічна, будь небесам!

Пісня ч. 11.

- Всі хором: Вістку голосить світу зірниця
Сина зродила — чиста Дівиця,
В стайні зродила,
В яслах сповила,
Сіном прикрила,
Грудеві кормила
Божого Сина — Марія.

Ява 3.

- (Входять всі подорожні, як у другій дії.)
Всі хором разом.

Пісня ч. 12.

До Вифлєсма Він нас взиває,
Ласки, погіхи світу зсилає,
Пан всевідучий,
Сильний, могучий,
Наш Володїтель
Світа Спаситель
Нашого щастя надїя!

(Пастухи витаються між собою; деякі з них несуть дарунки.)

- І. Пастух: До вертепу поспішаєм,
Дари несем для Мессії.
Симеон: Того днесь ми прославляєм,
Що то чуда ласки діє.
М. Пастух: Серце чисте, неповинне
В добрім сильне і незмінне
То найбільший в світі дар.
Петро: Тож чим скоріш там підемо,
Серця щирі принесемо,
Чей прийме їх Бог і Цар!

(За сценою хор царів, щораз голоснійше співає:)

Пісня ч. 13.

Бог предвічний — народився,
Прийшов днесь із небес,
Щоби взрів люд свій весь
І утішився!

Ява 4.

(На сцену входять три царі.)

Хор пастухів і подорожних співає:

Тріє царі, де їдете?
Хор царів (співає):
— Ідемо в Вифлеєм,
Де Христа пізнаєм
І повернемо.
Всі: „Слава Богу“ — Заспіваймо,
Чесць Сину Божому,
Господу нашому
Всі днесь віддаймо!

(Переспівавши, відходять всі поволи в сторону Вифлеєму.
Коли останній сходить зі сцени — спадає завіса)

ВІДСЛОНА II.

(Перед піднесенням завіси.)

Хор Ангелів

Пісня ч. 14.

„Рожество Твоє Христе Боже наш, возсія мірови світ ра-
зума; в нем бо звіздам служашії — звіздою учася, Тебі
кланятися сонцю правди, і тебе видіти з висоти востока:
Господи слава Тебі.

(Тропар ч. 4.)

Пісня ч. 15.

Вселенная — веселися,
Бог от Діви днесь родися,
Во вертепі між бидляти,
Которому ся кланяти —
Царює, царює, приходять!

Ява 1.

«Завіса підноситься. Сцена, як в I дії. Над печерою зірниця в печері світло, видно кусень жолоба і сіно, на сіні народжений Христос, біля Него Діва Марія і Йосиф. Сю сцену можна представити з живих осіб, або поставити великий образ (природної величини), представляючий Святу Родину. При піднесенню завіси ясна світлість бє від св. Родини).

Гусляр. Ось і печера, а в ній...

М. Пастух: Світа Спаситель спочив.

Праведник: Бог безконечний, святий,
Стать людську нині приймив.

М. Пастух: Гори взиграйте, холми дрожіте,
Тішся пустине жаждуча,
Неувядимі відкриють тя квіти,
Станеш водою текуча.

Гусляр: Тішся Кармеле, глянь, як горою
Облак прозорачний тя криє,
Тішся Ливане, стрійся дугою,
Щастя дугою, надії.

Праведн.: Сліпі нині бачуть на очи
І розслаблений встав з ложа,
Тай німий мовить, що лиш захоче,
Всіх бо подвигла власть Божа.

Хор Ангелів.

(при жолобі дуже тихонько співає: „Слава во вишних Богу“...)

Гусляр: (підчас співу говорить:)
Тисячі довгих літ всі ми ждали,
Що первородну провину
Нашу простиш нам, тай у печали
Божий потішиш нас Сину!
Серед Єгипту, в дикій пустині,
Над Вавилону ріками,
Бідний народ наш в кожній годині,
Звав Тя: О, Боже будь з нами!
В хвилях же щастя, блиску і слави,
В серцю не мав він спокою,
Боже! — питав він, чом все кєрває
Сонце сіяє над мною?
Вічно пророки нам предвіщали:
„Бог вам на поміч поспіє!“
Ми терпеливо — предовго ждали,
Приходу ждали Мессії!
В щасливий час, Ти днесь до нас,
Приніс завіт життя,

Тому нас всіх — до стіп Твоїх
Прийми святе Диття!

М. Пастух: І дар убогий, що го несемо,
Від нас, о Божий Сину, прийми,
А з ним обіт сей, що в життю всему
Безгрішні, чисті — все будем ми!

(Царі віддають дари, пастухи приносять.)

Праведн.: О, Божий Сину, широко, ласкаво,
Споглянь на люд свій, бідний, нужденний,
Споглянь на долю його слезаву,
Безсонні ночі і труд щоденний.
На нужду, смутки, болі і страсти,
На всі зневаги, що їх стискають,
Не дай му злости жертвою впасти,
Над ним хай зорі щастя сіяють.
Нехай незгода щезне прелюта,
Любов правдива всіх нас з'єднає.
А певно слава наша забута,
Воскресне з гробу, знов засіяє.
І знов облаком нас ясним вкриє,
Любови, згоди, щастя, надії.

(Хвиля мовчання. Луна ясніє чим раз більше.)
(Хором співають всі, стоячи.)

Пісня ч. 16.

Во Вифлеємі нині новина:
Діва Пречиста зоділа Сина.
В яслах сповитий, поміж бидляти,
Там спочивав Бог необнятий.

Глянь оком щирим, о, Божий Сину
На нашу землю, рідну, єдину,
Зішли їй з неба дар превеликий,
Щоб Тя славила во вічні віки.

(ЗАВІСА СПАДАЄ.)

Кінець IV-ої дії.

Вказівки для режисерів.

Наколи задля браку відповідних сил не можна виставити ораторії в цілості, то можна першу дію (як прольог) пропустити, а грати лише II, III і IV дії. Можна теж виставляти лише другу дію, з додатком другої відслони четвертої дії. Ноти до пісень в тексті — подаємо в прилозі, за виїмком коляд, які є всім знані. Пісню „Був цар на світі раз багатий“ (в III дії) може Праведник деклямувати від самого початку, се подекуди зробить більше вражіння, як що роля ця буде дана доброму декляматорови. Костюми до „Вифлємської Ночи“ можна визичити в Кооперативі „Український Театр“, Львів, Руська 18. Очевидно всі гуртки не можуть нараз з цих костюмів користати. Порадно булоб, щоб до цієї вистави кожний кращий гурток старався мати власні костюми, які може собі легко і дешево сам придбати, наколи простудіює річники „Театрального Мистецтва“, де є подані рисунки, як робити костюми до „вертепу“ і взагалі, як макть одягатись дівіві особи різдвяних вистав. Всі три річники „Театрального Мистецтва“ коштують 2 долари і є до набуття в Ukrainian Bazar 2248 Grayling Ave, Detroit, Mich. America, а у Львові у всіх укр. книгарнях і у видавця Гр. Гануляка, Львів, Куркова 10 (в ціні 10 зл.)

Від Редакції „Русалки“.

„Вифлємську Ніч“ видаємо як випуск за червень 1926 і передплатники „Русалки“ одержують сю книжку безплатно, мимо того, що додана до неї партитура. З огляду на те, що „Русалка“ не буде далі виходити, передплатники можуть на бажання одержати довільну кількість „Вифл. Ночи“, а саме до висоти присланої передплати.

Одержавши дозвіл на видання „Вифлємської Ночи“ — ми дістали перше етимологічне видання сеї книжки — в дуже пониженім стані, так, що місцями були зовсім повіривані листки. Тому то в деяких місцях може не буде текст згідний з первісним текстом, одначе зміст остався той самий. В тексті є багато слів чисто церковних. Не зміняли ми тих слів, хоч можна їх було заступити иншими,

„ВИФЛЕЄМСЬКА НІЧ“

ПАРТИТУРА.

З огляду на те, що В-во закупило готові кліши до партитури „Вифлеємської Ночи“, а кліши роблені були до етимологічного тексту, виданого свого часу перед війною, — тому під нотами залишився текст передвоєнний. Одначе диригенти хорів при переписуванні нот, можуть легко вписати текст такий, який є в теперішньому виданню „Вифл. Ночи“.

Ноти до коляд ми пропустили, бо кожний знає, як коляди співаються. —

А К Т Ъ I-шій.

I. Гуслирьъ.

Maestoso (Поважно).

p Бо-гомъ за - бу - та зем - ле Ты юд - ска, Сла - вы Тво - е - и блескъ вже про - павъ все ся ми -
 ну - ло кры - вда лишь людска, Плачь лишь не - до - ля *f* зойкъ по - зб - ставъ. *mf* Си - о - на дѣ - ти бар - ха - томъ
 вбра - нй, Зо - ло - то - чи - стый Ю - ды со - судъ *f* Ны - нѣ въ о - ко - вахъ въ не - во - лю гва - нй, Въ ру - ки не -
con dolore
 вѣр - ныхъ по - павъ ся людъ! *mf* О дщи Си - о - на о дщи про - кля - та Три - чи бла - жен - ный не - вно бу -
 Филь. Іор - да - ну 'бу - - рю въ по - лю Чомъ такъ пла - чу по - спы -
rit.
 де, Кто тео - и дѣ - ти мовъ бы ще - ня - та *f* О ка - мень зло - бы тво - ей по - бье!
 тай, Я за юд - ску пла - - чу до - лю, Я за Ю - ды пла - - - чу край!

2. Молитва

(Гусляръ и хоръ)

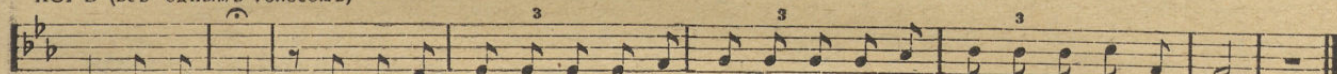
ГУСЛЯРЪ

Adagio (Медленно)

p О Бо-же Бо-же е-сли грѣ-ши-ли От-цѣ вже на-шѣ.

ХОРЪ (всѣ однимъ голосомъ)

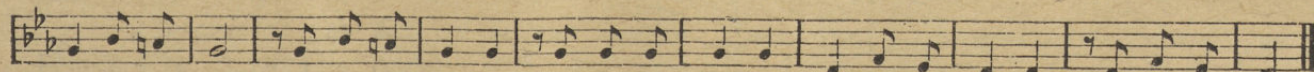
Е-сли и мы не все за-конъ твой якъ слѣдъ свя-ти и и мѣ-сто сон-ця шу-ка-ли-тмы.

ГУСЛЯРЪ

То Ты про-сти намъ то Ты будь зѣ-на-ми вска-жи до-ро-гу.

ХОРЪ (всѣ)

А мы пой-демъ скрѣзь о-гонь во-ду сча-стя сле-за-ми най-гѣр-шу на-ветъ судь-бу при-емь.

лишь намъ на-то-е не дай ди-ви-тись якъ родъ по-гань-скій изъ всѣхъ сто-ронъ.

ХОРЪ (всѣ)

не - во - литъ людь нашъ со - бѣ ко - ри - - тись свя - тый Мой - се - я сквернить за - ковь,

ГУСЛЯРЪ

Го - ло - вы на - ша мѣпокъ по - кры - е сле - за - ми вмы - емъ сум - нѣ ли - - ця,

ХОРЪ (всѣ)

а мо - же въ по - мочь для насъ на - - спѣ - е все - силь - на крѣ - ка ру - - ка тво - - - я,

3. Хоръ подорожныхъ.

(Подорожный и Гусярь)

ПОДОРОЖНЫЙ

Andante

Бо - же ве - ли - кий, стань намъ въ при - го - дѣ но - мочь зо - шли намъ въ го - рю тяж - комъ Батькомъ будь

зно - ву въ на - шо - му ро - дѣ пом - сти всѣ кри - вды словомъ од - нымъ...

ВСЬ ХОРОМЪ

О - твер - зи не - бо по - дай на - дѣ - ю *f* Ав - ва Е - - го - ва зѣ - шли Мес - сі - ю.

ГУСЛЯРЪ (звѣльна) (грохи живѣйше)

Кай - мо ся бра - тя, грѣ - хѣвъ ся кай - мо ны - нѣ про - ро - ковъ на - шихъ зга - дай - мо Сто - ль - ко не -

вин - но про - ли - той кро - ви мститъ днесъ такъ тяж - ко ру - ка Е - - го - вы!

ВСЬ ХОРОМЪ

Про - сти про - ви - ны по - дай на - дѣ - ю *f* Ав - ва Е - - го - ва зѣ - шли Мес - сі - ю!

ПОДОРОЖНЫЙ

О - бла - ки будь - те для насъ сна - сен - ний Не - ба спу - - стъ - - те ро - сы бла - жен - ній!

Зѣ - ша - стя ро - со - ю зѣ - шлѣтъ на - дѣ - ю Ав - ва, Е - - го - ва. зѣ - шли Мес - сі - ю!

ВСѢ ХОРОМЪ

Зѣ шастя ро - - со - ю зѣ-шлѣтъ на - - дѣ - ю Ав - ва Є - - го - ва, зѣ-шли Мес - сі - ю!

3. Молитва (хоръ).

Adagio

pp Пѣснь воз - не - семъ лю - ді - є Твор - цу Бо - гу на - ше - му *f* Пѣснь по-

бѣ - дну - ю по - ю - ше *pp* по - емъ ны нѣ Вла - ды цѣ!

А К Т Ъ II-гій.

6. Хоръ Пастуховъ.

Andantino (не скоро)

1. О Бо-же ми-лый нѣчь вѣ на-ста-ла За день про-жи-тый дя-ку при-ми Тво-
 3. Ан-ге-лы Бо-жа насъ со-хра-няй-те При ста-дѣ на-шѣмъ нѣчь сте-ре-жѣть насъ

f я о-пѣ-ка насъ со-хра-ня-ла *pp* и сонъ спо-кой-ный намъ низ-по-сли Тво-
 на за-гла-ду вов-камъ не дай-те Та нашъ до-бу-токъ о-бе-режѣть насъ
 I-та II-да *fine*
 намъ низ-по-сли!
 о-бе-режѣть!

pp Тво-ей мы лас-цѣ днесъ от-да-е-мо До-бутокъ весь нашъ и май-но все.
 Зѣ мечтовъ о То-бѣ ти-хо по-сне-мо Лучъ ясный сон-ця зновъ насъ зве-де.

pp

7. Молодой пастухъ.

Andante (звѣльна)

p Вѣдь дѣ-тинства въ по-ло-ни-нѣ *p* При о-та-рѣ вы-рѣсь я, *f* На-де-мно-ю не-ба си-ня

А видѣ не-ба жизнь мо- - я жизнь мо- - я

Сердцемъ радъ бы я взлетѣти
 Въ чудный, синій той простѣръ
 2 { И тамъ зъ хмаровъ ся пестити
 Погуляти середъ гѣръ.

9. Хоръ Ангелѣвъ и Пастухѣвъ.

(Звѣльна)

АНГЕЛЫ

Sopr
 Altі

По-тѣш-те-ся не бѣй-те-ся не смерть не семь мы

ПАСТУХИ

Tenori
 Bassi

Що мы чу-емъ?

Го-лось зъ не-ба кли-че

вамъ А лишь за - - вѣтъ свя тый жи - - тя, Ко -
 насъ го-лось зъ не - ба на судъ Бо - жий на судъ бо - жий кли - че насъ

нець гяжкимъ жур - - бамъ! Сла - ва во выш-нихъ Бо - - гу, и на зем - ли
 на судъ бо-жий кли-че насъ!

миръ во - - - че - ло - вѣ - цѣхъ бла - - го - во - ле - - ні - е
 Шо мы чу - емъ? Го - лось зъ не - - ба на судъ Бо-жій кли - че насъ кли - че насъ !

во - - - че - - ло - - - вѣ - - цѣхъ бла - го - во - ле - - ні - - е.
 Зъ жи-зневъ ся пра - ша - ти тре - - - ба Свѣтъ юнъчить ся тутъ сей часъ!

Andante (звільна)

бо днѡ

f И ве - се - ло и сво - хочь у - бо - го хо - тѣй бѣ - днѡ спѣ - шимъ бра - тя въ Ви - е - ле -

Тамъ шу - кай - мо от - ро - ча - - ти *molto rit.*

pp емъ во вер - те - пѣ мѣжъ бы - дѣ - ты Тамъ шу - кай - мо от - ро - ч - ти а Мес - сі - ю

pp во вер - те - пѣ мѣжъ бы - дѣ - ты *f*

dimin

r всѣ най - демъ *pp* а Мес - сі - ю *ppp* всѣ най - демъ.

pp *fine*

II. Хоръ подорожныхъ.

Безплатний додаток до місячника: „РУСАЛКА“.

Каталог — видань „Русалки“ на 1926 р.

„Театральна Бібліотека“

випустила досі слідуєчі пєси, які можна набути
в Редакції „РУСАЛКА“, Львів, Куркова 10.

- 1) Гр. Марусин: „Хоч раз його правда“, шутка на 3. г.
1 дію, другий наклад (вичерпане) —
- 2) Д. К.: „Не повелося“, фарса на 1 дію зі співами
і танцями (вичерпане) —
- 3) Ле-ле: „Перший голова Ревкому“, фарса на 1 дію
зі співами. 0:30 „
- 4) Ле-ле: „Після рауту“, фарса на 1 дію зі співами. 0:30 „
- 5) О. Бабій: „Воєнна любов“, жарт на 1 дію зі співами 0:40 „
- 6) І. Сургучев: „Осінні скрипки“, драма на 5 дій, пере-
клад И. Стадника 0:30 „
- 7) Микола Айдарів: I. „Фіцлі—Пуцлі“, жарт сценічн.
на 1 дію; II. Побреженька про 3 ловців 0:30 „
- 8) А. гр. Фредро: „Які хорі, — такі доктори“, ко-
медія на 1 дію в перекладі И Стадника 0:60 „
- 9) Леонід Андрєв: „Життя Людини“ („Жизнь Человѣ-
ка“), драма, в перекладі Федора Дудка 1:00 „
- 10) И. тадник: „Він не задрісний“, жарт на 1 дію 0:50 „
- 11) А. П. Чехов: „М двідь“, шутка на 1 дію 0:30 „
- 12) М. тарицький-М. Степняк: „Ніч під Івана Купала“,
1 дія 0:30 „
- 13) Ф. Гриневиц: „Сатирично-гумористичні мо-
нольоги для сцени, ч. I. 0:40 „
- 14) В. В. Білібін: „Драconi“, жарт на 1 дію 0:30 „
- 15) М. Степняк: „У Різдвяну Ніч“ сцен. карт. 0:40 „
- 16) Ф. Дудко: Гріх, драм. карт. 1 дія 0:20 „
- 17) В. Самійленко: „У Гайхан Бея“, 2 дії 0:60 „
- 18) „Сатана в бочці“, комедія зі співами, 1 дія 0:40 „
- 19) В. В. Білібін: „Танцюрист“, комедія, 1 дія 0:30 „
- 20) Фр. Аляхнович: „Пташка щастя“, 3 дії 0:50 „
- 21) Нікоровиц: „Ніч новоженців“, 1 дія 0:20 „
- 22) О. Мірбо: „Злодій“, 1 дія 0:30 „
- 23) А. П. Чехов: „На битому шляху“, драма, 1 дія 0:40 „
- 24) М. Майно: „Гордість“, сценічна карт. 1 дія 0:20 „
- 25) У. Валєвичєва: „Не всі дома“, комедія 1 д. 0:30 „
- 26) Сатирично-гум. Монольоги, часть II. 0:40 „
- 27) Тріст. Бєрнар: „Одинокий вломник на сєлі“,
комедія на 1 дію 0:20 „
- 28) Чебишева-Садовський: „Ялинка“, різдвяна пєса на 1 дію 0:20 „
- 29) Иос. Баффіко: „Дві поради“, комедія, 1 дія. 0:40 „
- 30) Лев Лотоцький: „Людсьві язики“, комедія 0:40 „
- 31) „Жонатий Мефістофель“, фарс на 3 дії 1:00 „
- 32) Я. Гордін: „Сирітка Хася“, драма, 4 дії. 1:00 „
- 33) К. Полішук: „Тривожні душі“ пєса на 3 дії 1:00 „
- 34) В. Білібін: „І недуга“, комедія 1 дія 0:40 „
- 35) Трістан Бєрнар: „Примхи долі“, комедія на 1 дію 0:40 „
- 36) Л. Андрєв: „Дні нашого етга“ пєса на 4 дії
в перекладі О. Бабія 1:20 „
- 37) П. Карпенко: „Заручини по смрти“, комедія на
2 дії 0:30 „
- 38) М. Старицький: „Як ковбаса та чарка“, комедія
на 1 д. 0:30 „

	зл. гр.
39) В. Мартиневич: „По коляді“, жарт на 1 дію	0.20 „
40) Гр. Марусин: „Пан писар“, ком. на 3 дії	0.60 „
41) С. Калинець: „Сватання в нецках“, жарт на 1 дію (вечерпане)	—
42) С. Калинець: „Знаходка Солоха“, сц. в. 1 дія	0.30 „
43) Вол. Мартиневич: „Перелесник“ драма 5 д.	1.00 „
44) Д. Гункевич: „Жертви темноти“, драма з життя канадійських переселенців	1.00 „
45) В. Мартиневич: „Весілля з поправками“, жарт на 2 дії	0.40 „
46) Клим Полішук: „Гад звіринецький“, драмат. карти- на в 4 відсл.	0.30 „
47) Степан Качмар: „Пригоди вчать згоди“ комедія. на 3 дії	1.00 „
48) М. Омелянець: „Лихо з жінкою, лихо без жінки“ комедія на 1 дію	0.30 „
49) Д. Гункевич: „Клюбуффражисток“, комедія за мер. життя, 5 дій	1.00 „
50) В. Полянський: „Дядько Тарас“, сц. карт. 1 дія (вечерпане)	—

Ціни випусків від 1—50 о 50% вищі

51) (I—1926) І. Луцик: „Три герби“, комедія на 3 дії	1.60 „
52) (II—1926) О. Бабій: „Родинна тайна“, драма на 3 дії	1.60 „
53) (III—1926) В. Казанівський: „Чорт не жінка“, жарт	0.60 „
54) (IV—1926) І. Зубенко: „Горе баблям“, оперета на 3 дії	1.— „
55) (V—1926) Л. Лотоцький: „Закукурічені тітки“, коме- дія на 3 дії	1.20 „
56) (VI—1926) І. Я. Луцик: „Віфлємська ніч“, сценічна ораторія з партитурою	3.00 „

Опріч вище згаданих видань „Театр. Бібліотеки“ можна
набути в нашій редакції слідуєчі пєси:

1) І. Наумович: „Знімчений Юрко“, комедія	0.40 „
2) І. Трембицький: „Іцко сват“, комедія	0.60 „
3) Н. Волкот: „Маркеранти“, шутка 1 дія	0.40 „
4) Тогож автора: „Пропа в бефердерунок“	0.40 „
5) А. Чехов: „Ювилей“, комедія	1.20 „
6) А. Франс: „Чоловік, що одружився з німою“, комедія на 2 дії	1.20 „
7) Л. Андрєв: „Прегарні Сабинянки“ комедія сатира	1.20 „
8) Давіель Ріш: „Відвідни“, комедія, 1 дія	1.20 „
9) М. Твен-Тімора: „Комедія про чоловіка що ре- дагував Хлібороба“	1.00 „
10) Грільпарцер: „Філіморія і любови“, 5 дій	1.20 „
11) Е. Ростанд: „Романтичні“, комедія на 3 дії	1.20 „
12) А. Коцбуе: „Заколот“, комедія, 5 дій	1.20 „
13) Чебишева-Садовський: „Самотній у лісі“ 1 дія	0.30 „
14) Галина Орліана: „Князівна жаба“, діюча пєска	0.30 „
15) Тойж авторки: „Христова ялинка“, 3 дії	0.30 „

Для вигоди наших передплатників приймаємо від них
замовлення на театр. пєси усіх — чужих — видань.

Випуски „Театр. Бібліотеки“ — розсилаються
безплатно — передплатникам місячника „РУ-
САЛКА“. Передплата на „РУСАЛКУ“ wraz
з додатками виносить річно 16 зл. (за границею
3 долар. амер).

Хто не користує з каталогу — хай передасть його другим

9792 / 101, 500.11.1000